

sen laat voorbijgaan om Tito aan het Westen te binden. In verband met de ontwikkeling in Polen en de pas gepubliceerde rede van Mao een zeer interessant en kritisch geschreven boek. Ieder, die belang stelt in de hedendaagse gebeurtenissen achter het ijzeren gordijn zou dit boek moeten lezen.

J. Oomes

FISHER, W. B., *The Middle East*. — Methuen, Londen, 1956, XIV-522 pp., 95 ill., geb. sh. 35.

Dit encyclopedisch opgevat werk geeft een uitstekend overzicht van de huidige stand van het aardrijkskundig (geologisch en sociaal) wetenschappelijk onderzoek in het Midden-Oosten (van Cyrenaïka tot Iran, met inbegrip van Kreta, Turkije en Cyprus). Wie zich voor de problemen van het Midden-Oosten interesseert kunnen wij bezwaarlijk een beter *background*-referentie-materiaal aanbevelen. Men zal er goed aan doen de politieke beschouwingen welke de auteur zich, met een typisch Britse zin voor de opinievrijheid van de wetenschapsmens, veroorlooft, te nemen voor wat zij waard zijn. Men leze daarover heen en denke er aan dat de eigenlijke studie nog voor enkele jaren definitief zal blijven. De opinies van Fisher over de Cyprus-kwestie zijn b.v. reeds sinds de publicatie van het boek door de feiten achterhaald, maar zijn korte uiteenzetting over de geologische, economische, historische en sociale achtergrond van het probleem zal, tot het tegenbewijs, haar waarde behouden.

M. Grammens

GOSLINGA, C. Ch., *Emancipatie en Emancipator*. — Uitgeverij van Gorkum, Assen, 1956, 188 pp., f 7.90.

Het emancipatieproces der slaven in de Nederlandse Antillen strekt zich uit over een periode van meer dan twee eeuwen. Het begint met de aanvoer van de negers door de West-Indische Compagnie, gedurende de 17e eeuw. De leiders van deze Compagnie moedigden de handel in „picos de Indias” (zoals de slaven werden genoemd) zo aan, dat de privéhandel op dit gebied al spoedig plaats ging maken voor een op grote schaal georganiseerde slavenhandel. Alhoewel van het begin af aan de Compagnie maatregelen nam om de slaven te beschermen, tegen de willekeur van hun meesters, hielp het allemaal niet veel en was in het algemeen de positie van de neger verre van benijdenswaardig. Deze slechte toestand moet voor het grootste deel toegeschreven worden aan de onverschilligheid van de geestelijken

en van de leiders van de Compagnie, welke laatsten meer aldus redeneerden: O. L. Heer is goed, maar handeldrijven is beter. Wat er in de 17e en 18e eeuw voor de slaven werd gedaan op de ABC-eilanden (Aruba, Bonaire en Curaçao) was hoofdzakelijk het werk van de Jezuïeten en Franciscanen, die de eilanden bezochten. De bekering van de negers tot het Katholicisme begon eigenlijk met de vorengenoemde beide ordes. Deze geestelijken die hoofdzakelijk van Spaanse afkomst waren, legden daar de grondslag waarop Monseigneur Niewindt later zijn georganiseerde missie kon opbouwen. In 1795 brak een grote opstand uit onder de slaven. Deze opstand, die mede gestimuleerd was door de slogan van de Franse revolutie, werd echter door de regering onderdrukt. Na een interim-regering van de Engelsen — van 1807 tot 1816 — kwamen de Nederlanders terug. In 1819 zond een zekere kapelaan Stöppel een petitie aan Koning Willem I, waarin hij de moeilijkheden aangaf waarop hij stuitte in zijn godsdienstig werk onder de slaven. Tevens wees hij op de slechte condities waaronder de slaven leefden: zonder matrimonie, zonder godsdienst en zonder de minste opvoeding. Deze petitie veroorzaakte algemene verontwaardiging onder de leiders. Voordat maatregelen tegen kapelaan Stöppel konden worden genomen, stierf deze laatste aan de gele koorts. In 1824 kwam bisschop Niewindt naar Curaçao en vanaf die tijd werd een periode ingeluid van een uitnemend georganiseerde missie. Wegens de wijze waarop deze eerste Curaçaose bisschop het emancipatieprobleem aanvatte, kent schrijver aan Mgr. Niewindt de ere naam toe van „Emancipator”. Niewindt begrijpt wat zijn taak en zijn werk is onder de slaven. Hij bouwt scholen en kerken, en bereidt hen zoveel mogelijk voor de vrijheid voor. De moeilijkheden die hij daarbij moet overwinnen zijn ontzaglijk, en dit vooral wegens de tegenwerking welke hij van overheidswege ondervindt. Met Gouverneur van Lansberge komt er echter een einde aan deze moeilijkheden. Onder de regering van vorengenoemde gouverneur worden voor de slaven vele verbeteringen aangebracht, vooral op sociaal terrein. Maar de slaven wensten meer dan alleen sociale verbeteringen; zij wensten n.l. ook de vrijheid. Het was pas in 1855 dat in de Tweede Kamer in Nederland voorstellen werden besproken tot afschaffing van de slavernij; een afschaffing welke in Willemstad op 1 juli 1863 werd gepubliceerd